

CAPITOLUL AL DOUĂZECILEA

CARTEA A CINCEA A LUI MOISE, „DEUTERONOMUL”

Deuteronomul, cartea a cincea și ultima din „Pentateuh”, prezintă și mai puțin interes decât cărțile „Leviticul” și „Numerii”. Aici sînt repetate, sub formă de cuvîntări rostite, zice-se, de Moise, diferite legi care au fost expuse anterior. În prima cuvîntare, care se întinde pe parcursul a 4 capitole, se rezumă tot ce s-a întîmplat din momentul ieșirii din Egipt și li se reamintește evreilor ce „torent de binefaceri” a revărsat dumnezeu asupra lor. În cuvîntarea a doua, care este expusă în 21 de capitole, se repetă ceea ce pentru poporul evreu constituie codul lui de legi civile și religioase. Apoi urmează un șir întreg de condiții privind îndeplinirea legilor ; evreii vor fi binecuvîntați și totul le va merge din plin dacă vor asculta de poruncile domnului ; dimpotrivă, toate blestemele vor cădea pe capetele lor și cele mai felurite și numeroase pedepse se vor abate asupra lor dacă vor încălca poruncile lui.

Deoarece „sfîntul” autor a avut grijă să atragă luarea-aminte că prin gura lui Moise vorbește însuși dumnezeu, trebuie să dăm cîteva exemple de elocință divină.

„Veșmintele tale nu s-au învechit și picioarele tale nu s-au bobotit vreme de patruzeci de ani" (Deuteronomul, VIII, 4). Iată „o minune" care, desigur, nu este mai puțin admirabilă decît toate celelalte „minuni" religioase și despre care nu s-ar putea spune că nu este amuzantă.

Potrivit celor două recensăminte amintite de noi mai sus, printre emigranți se numărau 600 000 de oșteni, atît în momentul ieșirii din Egipt cît și în momentul cînd au sosit în țara lui Moab. În Moab nu au mai ajuns cei care ieșiseră din Egipt, ci urmașii lor. Generațiile mai vîrstnice muriseră, „potrivit cuvîntului domnului". Ținînd seama de numărul celor înarmați, se poate socoti că din Egipt au plecat 3 000 000 de oameni, dacă adăugăm bătrînii, femeile, fetele, băieții.

Dacă aceste 3 000 000 de oameni și-au găsit moartea în pustiu în decursul celor patruzeci de ani înseamnă că și cele 3 000 000 de rînduri de veșminte, schimburi de rufe și perechi de încălțăminte au fost transmise de la unii la alții. Dar, după ultimul recensămînt, oștenii erau 601 730, fără a-i mai pune la socoteală pe leviți, al căror număr se ridica la 23 000 de oameni.

Dacă presupunem că fiecare oștean și fiecare levit avea numai câte o singură soție, că fiecare familie avea doar câte trei copii, că numai jumătate dintre soți aveau tați și mame, reiese că numărul celor care sosiseră în Moab se ridica la vreo 4 500 000 de oameni. Ei toți trebuiau îmbrăcați și încălțați. Acest calcul face ca „minunea” să fie cu atât mai măreață și mai enigmatică, deoarece înseamnă că a fost nevoie ca bătrînul dumnezeu să facă rost de undeva din pustiu, pentru poporul său, de circa 1 500 000 de perechi de încălțăminte de gata, fără a mai pune la socoteală același număr de rînduri de haine bărbătești și femeiești.

De altfel, „sfîntul” Iustin, răspunzînd la aceste observații ale scepticilor, susține, în „Dialog cu iudeul Trifon”, nu numai că veșmintele evreilor nu s-au uzat în timpul rătăcirii lor de 40 de ani prin pustiu, pe arșiță și pe ploaie, ci chiar, mai mult, că veșmintele copiilor lor creșteau pe ei și se lărgeau ca prin minune pe măsură ce, o dată cu vîrsta, li se dezvoltau trupurile. Iar „sfîntul” Ieronim spune, în epistola a XXXVIII-a, chiar următoarele : „în van își învățaseră bărbierii meseria ; ei nu au făcut uz de ea vreme de patruzeci de ani petrecuți în pustiu, pentru că evreilor nu le creștea nici părul, nici unghiile”. Poate că cel puțin aceste cuvinte au să vă convingă, în sfîrșit, și au să vă facă să credeți în „minunile dumnezeiești” !

Menționăm acum o poruncă a domnului care nu va stîrni mirarea nimănui : „Păzește-te ca nu cumva să treci cu vederea pe levit în toate zilele vieții tale de pe pămîntul tău !" (Deuteronomul, XII, 19). Dacă ne amintim că leviții sînt fețe bisericești, sensul celor spuse aici devine cum nu se poate mai limpede !

„Cînd vei porni la război împotriva vrăjmașilor tăi și domnul dumnezeul tău ți-i va da în mîna ta și-i vei duce în robie,
Dacă printre roabe vei vedea o femeie frumoasă la chip și te vei îndrăgi de ea ca s-o iei de nevastă,
Adă-o în casa ta și ea să-și tundă părul și să-și taie unghiile,
Să-și lepede haina de roabă de pe ea și să locuiască în casa ta. Apoi să plîngă pe tatăl său și pe mama sa o lună de zile, după care să intri la ea și tu să fii soțul ei, iar ea să-ți fie soție.
Și dacă nu-ți va mai fi dragă, să-i dai drumul, dar să n-o vinzi pe argint, nici să te porți rău cu ea, fiindcă ai umilit-o" (Deuteronomul, XXI, 10—14).

E cît se poate de cuvios, nu-i așa ?

„Famenul și scopitul să nu intre în obștea domnului" (Deuteronomul,

XXIII, 2). Orice comentarii sînt de prisos !

„Cînd (în timpul unei campanii militare) se va afla cineva din ai tăi necurat din pricina unei întîmplări de noapte, să iasă afară din tabără și să nu mai intre în ea, iar cînd va da îndeseară să se spele cu apă și la asfințitul soarelui să intre în tabără" (Deuteronomul, XXIII, 11—12).

Cu alte cuvinte, înseamnă că el nu va lua parte la bătălie. Voltaire a socotit că nu strică să facă unele observații în legătură cu aceasta. „Mulți cunoscători ai artei militare afirmă — spune el — că mai ales oamenii tineri, sănătoși au visuri erotice și că ordinul de a-i îndepărta pentru o zi întregă din armată ar fi fost foarte nechibzuit și primejdios, deoarece, de obicei, tocmai în timpul zilei aveau loc luptele. Un ordin de acest fel ar fi încurajat lașitatea. În sfîrșit, e mult mai ușor să te speli în cortul tău sau chiar în tabără, unde poți să găsești apă, decît să pleci din tabără și să cauți apă dumnezeu știe unde".

Dumnezeu rînduiește pentru poporul său pînă și felul în care să-și facă nevoile în timp de război: „La o parte din tabără să fie un loc unde să te duci afară.

Să ai la îndemână o lopată și, când te vei duce afară, să sapi undeva și acolo să acoperi necurăția ta.

Căci domnul dumnezeu tău cutreieră tabăra ta ca să te ocrotească și să dea pe vrăjmașii tăi în mîna ta ; de aceea tabăra ta să fie sfîntă și să nu se vadă într-însa nimic de ocară, ca să nu-și întoarcă fața de la tine" (Deuteronomul, XXIII, 13—15).

Știm deja că dumnezeu are mîini de care se servește pentru a crea, că are picioare pentru a se plimba pe planeta noastră oricînd găsește de cuviință ; nu cu mult în urmă am aflat că are un spate și că i l-a întors lui Moise ; el are un nas cu care „simte mirosurile plăcute". Acum aflăm că nasul domnului nu servește numai ca podoabă a feței „creatorului" lumii, pentru a evita să stîrnească rîsul prin lipsa acestui detaliu natural al obrazului. Nu, este un nas adevărat ! După cum lui dumnezeu îi place să mănînce zdravăn (amintiți-vă de vestitul prînz oferit de Avraam), el, într-una din zilele „facerii", și-a creat pentru propriile sale nevoi un nas care „simte mirosurile plăcute" și nu suferă mirosurile urîte.

Să nu închidem cartea „Deuteronomul", în care sînt expuse poruncile domnului, înainte de a ne opri și asupra următorului pasaj : „Cînd se

vor lua la hartă doi oameni, oarecine cu fratele său, și femeia unuia se va apropia să scape pe bărbatul ei din mîna celui care-l bate și va întinde mîna și-l va apuca de partea rușinoasă, să-i tai mîna fără milă" (Deuteronomul, XXV, 11—12).

Iată ce înseamnă să fii Dumnezeu atotștiutor ! El a prevăzut totul, absolut totul !

Dumnezeu i-a mai declarat lui Moise că, după ce vor intra în „pămîntul făgăduinței”, compatrioții lui vor trebui să consacre doi munți unui ritual destul de ciudat: pe unul dintre ei, numit Garizim, va fi binecuvîntat poporul ; pe celălalt munte, care se numește Ebal, se vor rosti tot soiul de blesteme.

Și acum iată cîteva exemple de amenințări dumnezeiești, extrase din cap. XXVIII : „Să trimită domnul peste tine blestem, aiurare și amenințare în tot lucrul pe care-l vei începe, pînă ce vei pieri și curînd nu vei mai fi, din pricina faptelor tale, căci m-ai părăsit" (v. 20) ; „Să te bată domnul cu oftică, cu friguri, cu aprindere, cu arșiță, cu război, cu tăciune și cu îngălbenirea holdelor și să te urmărească pînă te vor nimici" (v. 22) „Să te bată domnul cu buboaiile Egiptului, cu trînji, cu lepră, cu rapăn, de care să nu te poți tămădui" (v. 27) „Să te bată

domnul cu nebunie, cu orbire și cu înțepenirea inimii" (v. 28) ; „Să te logodești cu femeie și altul s-o ia de soție" (v. 30) ; „Să te bată domnul cu bube rele peste genunchi și peste șolduri, din tălpi și pînă-n creștet" (v. 35) ; „Să fii de spaimă, de poveste și de batjocură pentru toate neamurile" (v. 37) ; „Să semeni multă sămînță pe ogor, dar să aduni puțin, și lăcustele să aibă parte de ea" (v. 38) ; „Fii și fiice să ai, dar să nu fie ai tăi, ci să se ducă în robie" (v. 41) ; „Să pornească domnul împotriva ta un neam de departe, de la marginile pămîntului, precum vine vulturul în zbor, neam a cărui limbă n-o înțelegi, neam crunt, care să nu-și ridice ochii spre bătrîn, iar de cel tînăr să nu-i fie milă" (v. 49—50) și așa mai departe pînă la sfîrșitul capitolului.

Dintre toate aceste pedepse cu care dumnezeu amenință poporul său, nici una nu este o pedeapsă spirituală. Evident, poporul domnului nu cunoștea pedepsele bisericii creștine. Acest lucru trebuie subliniat, după cum trebuie subliniat și faptul că nicăieri în Vechiul testament nu se vorbește despre iad, nici despre purgatoriu. Am văzut mai înainte că dumnezeu avea grijă de latrinele evreilor, în schimb nu am observat nicăieri ca el să se fi preocupat de sufletele lor. Cuvintele „nemurirea sufletului" nu se întîlnesc în nici una dintre cărțile „sfinte" din care și-au împrumutat creștinii religia.

După amenințări urmează un fragment istoric : Moise, care atinsese vârsta de 120 de ani, renunță la împuternicirile sale în favoarea lui Iosua, fiul lui Nun, spre deosebita nemulțumire a marelui preot Eleazar, și-i poruncește lui Iosua să-i ducă pe evrei în țara Canaan. Îl scutim pe cititor de cîntarea pe care-o intonează Moise cînd își ia rămas bun de la compatrioții săi. Vom trece, de asemenea, și peste binecuvîntările pe care el le dă fiecăreia dintre semințiile lui Izrail. Supunîndu-se poruncii primite de sus, eroul biblic urcă în cele din urmă pe muntele Nebo, unde-l așteaptă moartea, dar de unde, înainte „de a-și da obștescul sfîrșit”, el poate să vadă „pămîntul făgăduinței”.

Religia creștină, ca și cea mozaică, susține într-un glas că „Pentateuhul” este opera lui Moise. Să nu cumva să vă dea prin gînd să afirmați că cele cinci cărți comentate de noi au fost scrise de altcineva. Dacă vă va trece prin minte să afirmați asemenea lucruri, veți fi excomunicați. Aceste cinci cărți, susțin cu încăpăținare teologii, au fost scrise, de la primul și pînă la ultimul rînd, de Moise după dictarea „porumbelului divin”.

O carte obișnuită, o carte omenească, s-ar fi încheiat în acest caz în momentul în care Moise a urcat pe muntele Nebo. În ultimă instanță, un om obișnuit ar fi scris următoarele rînduri : „Simt că mă duc ; pun

pana jos, căci mi se apropie sfârșitul". Dar Moise este un scriitor „sfânt”. El nu putea să facă așa ceva. De aceea, în ultimul capitol al cărții „Deuteronomul” el însuși eternizează moarta sa, înmormântarea sa, durerea poporului și chiar adaugă, cu amabilitate, câteva cuvinte de laudă postumă la adresa sa.

„Și a murit Moise, robul lui Dumnezeu, în țara Moabului, după porunca domnului. Și a fost îngropat în vale, tot în țara Moabului, în dreptul Bet-Peorului, și nimeni nu știe mormântul lui pînă în ziua de azi... Și fiii lui Izrail au plîns pe Moise în bărăganul Moabului treizeci de zile. Și după ce au sfîrșit zilele de jelite pentru Moise, Iosua, fiul lui Nun, s-a umplut de duhul înțelepciunii, fiindcă Moise își pusese mîinile peste el. Și au ascultat de el fiii lui Izrail și s-au purtat precum poruncise lui Moise domnul. Și nu s-a mai sculat în Izrail profet ca Moise, pe care să-l fi cunoscut domnul față către față...” (Deuteronomul, XXXIV, 5—6, 8—10).

Citind aceste rînduri, unii ar putea să clatine din cap neîncrezători : s-ar părea că nu Moise le-ar fi scris. Dar greșit! Teologii vă vor demonstra că acesta este stilul lui Moise, ba chiar și în capitolele anterioare el nu a folosit niciodată persoana întîi, ci întotdeauna persoana a treia cînd a vorbit despre sine.

Din moment ce biserica și-a spus cuvîntul, nu mai încape nici o obiecție ! Iar părerea precisă a bisericii a fost expusă de învățatul teolog Paul Guerin în următoarele cuvinte : „Pentateuhul” este denumirea generală a primelor cinci cărți din Biblie. Autorul „Pentateuhului” este Moise. „Pentateuhul” este autentic și autenticitatea lui este tot atît de incontestabilă ca și autenticitatea celor mai autentice cărți. Ea este tot atît de incontestabilă ca însăși existența lui Moise. Nu putem să negăm autenticitatea unei cărți pe care o socotește ca atare credința străveche a unui popor întreg, a cărui istorie ea a descris-o, ale cărui legiuri și al cărui cult ea l-a creat, îndeosebi cînd această carte are caracterul de antichitate care îi este atribuit. E cu neputință ca ea să fi fost concepută și scrisă de altcineva decît de autorul al cărui nume îl poartă. Acesta este „Pentateuhul”. Credința străveche a poporului evreu, spiritul antichității prin care se distinge această carte, imposibilitatea unei substituiri, toate acestea demonstrează autenticitatea ei. Moise a scris „Pentateuhul” sub inspirația „sfîntului duh” (Enciclopedia catolică, ed. franceză, vol. V, pag. 690).

Să ne înclinăm, fraților, și să nu ne mai mirăm de nimic !